

Profesor Maja Chomczyńska-Rubacha Wprowadzenie do tomu

Prezentowany tom został poświęcony pamięci założycielki, autorki koncepcji czasopisma oraz pierwszej redaktor naukowej Przeglądu Badań Edukacyjnych, która odeszła od nas 6 lutego 2017 roku. W otwierającym numer artykule dokonano analizy dorobku naukowego Profesor Mai Chomczyńskiej-Rubachy. W niniejszym wprowadzeniu przedstawiono natomiast wspomnienia związane z tworzeniem Przeglądu Badań Edukacyjnych.

W 2005 roku rozpoczął się trzeci rok pracy Profesor w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. W tym czasie powstał klimat do wielu interesujących inicjatyw akademickich, które później znalazły sprzyjające warunki realizacji. Jedną z nich było stworzenie czasopisma naukowego. Autorka tego

pomysłu planowała zrealizować dwa cele. Po pierwsze chciała stworzyć platformę dyskusji naukowych opartych na raportach z badań edukacyjnych. Dlatego też pierwszy dział jej autorskiego czasopisma został nazwany „Oryginalne artykuły badawcze”. W celu uzyskania kryteriów dla analizy porównawczej tekstów (na użytek dyskursu naukowego), artykuły pisane do tego działu musiały posiadać strukturę homogeniczną, obejmującą takie części kompozycji, jak problem, metoda oraz wyniki. Przy czym nie określono preferencji ani co do treści i formy, ani co do podejmowanego w takim artykule problemu, metody czy analizy wyników. Profesor sądziła, że wszystkie drogi poznania naukowego, które spełniają kryteria logiki (nie tylko klasycznej teorii zbiorów, ale także teorii zbiorów rozmytych) oraz poprawności i spójności metodologicznej w obrębie przyjmowanych przez autorki i autorów założeń, mogą prowadzić do znaczących wniosków. Otwartą formułę miał również drugi dział czasopisma: „Metaanalizy badań pedagogicznych”. Profesor Chomczyńska-Rubacha traktowała bowiem metaanalizy (empiryczne i teoretyczne) jako istotny model poznania naukowego, pozwalający na wgląd w gromadzone od lat wyniki badań dotyczących jednego problemu i znalezienie jego nowego rozwiązania.

Drugi cel miał charakter edukacyjny. W założeniu czasopismo miało być przestrzenią powstawania wzorców pracy naukowej, miejscem uczenia się od innych i wypracowywania własnych, oryginalnych warsztatów badawczych. Na początku istnienia PBE powstał więc dział „Metody zbierania i analizy danych”, prezentujący niuanse znanych metod postępowania badawczego oraz założenia oryginalnych i mniej znanych dróg zbierania oraz analizowania danych. Siła oddziaływania tego działu została wzmocniona w roku 2008 poprzez udostępnienie Przeglądu Badań Edukacyjnych Pracowni Narzędzi Badawczych KNP PAN. Pracownia zyskała platformę publikacji swoich podręczników do metod zbierania danych, a „Przegląd Badań Edukacyjnych” uzyskał zaawansowany dodatek, głębiej niż do tego momentu realizujący ideę metodologicznego (współ)uczenia się. Idea ta wynikała ze wspólnoty przekonania Redaktor Naukowej PBE i twórcy Pracowni Narzędzi Badawczych co do potrzeby wzmocnienia pracy na rzecz trafności prowadzonych w Polsce badań społecznych, w tym szczególnie pedagogicznych. Brakowało uczonym miejsca do udostępniania innym własnych narzędzi badawczych, jakie skrywają rozdziały rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, a które, ze względu na swoją jakość, warte są upublicznienia, oczywiście przy jednoczesnym poszanowaniu praw autorskich. Ta diagnoza okazała się trafna.

Kolejną formą realizacji funkcji edukacyjnej Przeglądu Badań Edukacyjnych było stworzenie przez Autorkę koncepcji działu pod tytułem „Wyróżnione

teksty młodych badaczy/ek”. Dział ten został pomyślany w oparciu o nietypowe standardy wymagań. Jeśli osoby recenzujące artykuł lub redakcja pisma zauważyły taki tekst, jego autor/ka otrzymywał/a propozycję umowy, w której można było wyrazić zgodę na opublikowanie wersji pierwszej tekstu, jego recenzji z uwagami krytycznymi, a także drugiej wersji, napisanej na podstawie sugestii recenzentek. Artykuły takie miały być recenzowane trzykrotnie, a ich autor/ki/autorzy musiały/musieli zgodzić się na upublicznienie własnych błędów, pochodzących z pierwszej wersji tekstu. Najważniejsze jednak w tej formule były osoby czytające te teksty, ponieważ zyskały możliwość prześledzenia procesu pracy nad artykułem, uwag recenzentek oraz porównania pierwszej wersji z ostatnią. Tego w zasadzie nie można zobaczyć w innych czasopismach, dlatego dział ten pozostaje miejscem jedynym w swoim rodzaju. Dotychczas – przez 12 lat działalności PBE – ukazało się tylko kilka tekstów, spełniających nasze standardy. Taka możliwość zdarza się średnio raz na trzy lata.

Aktualnie Przegląd Badań Edukacyjnych jest publikowany w systemie *open access*, w wersji elektronicznej i drukowanej, znajdując się na „liście B” MNiSW, gdzie przyznano mu 13 punktów, a także jest indeksowany w bazie Erih Plus, i Index Copernicus. Z Redaktor Naczelną naszego czasopisma współpracowały dr Magdalena Cuprjak oraz dr Violetta Kopińska. Wcześniej przez kilka lat rolę jednego z sekretarzy pełnił dr Karol Orłowski.

W ciągu 12 lat istnienia Przeglądu Badań Edukacyjnych Profesor Maja Chomczyńska-Rubacha zredagowała 23 numery czasopisma, choć ostatniego z nich nie mogła już zobaczyć. Będziemy kontynuować dzieło, które zostało przez nią zainicjowane i sukcesywnie rozwijane przez lata. Niniejszym 25 tomem chcemy uczcić w sposób szczególny Jej pamięć jako pomysłodawczyni i autorki koncepcji czasopisma, założycielki oraz pierwszej redaktor naczelnej. Nie ma Jej wśród nas w sensie fizycznym, ale doskonale pamiętamy, kim była i jakie cele oraz standardy pracy dla nas wyznaczyła.

Krzysztof Rubacha

